

การปฏิบัติที่เป็นเลิศของเครือข่ายภาคประชาชน ในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

อุสา สุทธิสาคร¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอการปฏิบัติที่เป็นเลิศของเครือข่ายภาคประชาชนใน การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาเครือข่ายภาคประชาชนที่ทำงานด้านการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 51 เครือข่าย ใช้เวลาศึกษาระหว่างเดือนสิงหาคม - ธันวาคม 2554 ด้วยการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์กลุ่มคณะกรรมการที่ทำงานในเครือข่ายจำนวน 150 คน และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในชุมชน พบเครือข่ายภาคประชาชนที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ ที่สามารถเป็นต้นแบบการทำงานให้กับเครือข่ายอื่นๆ 4 เครือข่ายดังนี้คือ 1) เครือข่ายอาสาสมัครต่อต้านยาเสพติดเขตคลองเตยเป็นเครือข่ายต้นแบบด้านการเฝ้าระวังในพื้นที่ 2) เครือข่ายชุมชนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคประชาชนเขตหลักสี่ เป็นเครือข่ายต้นแบบด้านการบริหารจัดการและการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 3) เครือข่าย ปปส. ADP พระนครเป็นเครือข่ายต้นแบบด้านการนำทุนทางสังคมวัฒนธรรมมาบูรณาการกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและ 4) เครือข่ายปปส. ภาคประชาชนเขตหนองแขมเป็นเครือข่ายต้นแบบด้านชุมชนบำบัด

คำสำคัญ: เครือข่ายภาคประชาชน, ยาเสพติด, กรุงเทพมหานคร

¹ รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการศึกษาทั่วไป คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Best Practice of People's Networks for Anti - Drug in Bangkok

Usa Sutthisakorn

ABSTRACT

The objective of this paper is to present the best practice of people's networks for protection and solution of narcotics problem in Bangkok Metropolitan. The study was conducted in 51 communities' networks for protection and solution of narcotics problem in Bangkok Metropolitan during August to December 2011. The methodology is qualitative research, using group interview 150 networks committees and observations in communities.

The result showed the best practice of 4 networks which could be role model for other communities as followings; 1) Klong Tuey network: the role model for public awareness concern of narcotics protection in community. 2) Lak-Si network: the role model for management and learning process of narcotics protection and solution in community. 3) ADP Pranakorn network: the role model for integrating social and cultural capital into narcotics protection and solution in community. 4) Nong-Kam network: the role model for community's therapy for addiction.

Keywords: people's networks, narcotics problem, Bangkok metropolitan

บทนำ : การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยชุมชน

ปัญหาเสพติดในปัจจุบันส่งผลรุนแรงมากขึ้น การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดถือเป็นนโยบายจำเป็นเร่งด่วนและเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน/ภาคีและประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ จากแนวโน้มสถานการณ์ปัญหาเสพติดภาพรวมของไทยในปัจจุบันที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา กรุงเทพมหานครจึงเป็นพื้นที่ 1 ใน 4 เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกัน ระยะที่ 3 (ปี 2554) ที่จะต้องลดระดับปัญหาความรุนแรงให้น้อยลงตามแผนปฏิบัติการประเทศไทยเข้มแข็ง ชะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

การแก้ปัญหายาเสพติดโดยชุมชนมีการดำเนินงานมาอย่างยาวนานกว่า 10 ปี ก่อนปี 2536 ทั้งในพื้นที่สูง กรุงเทพมหานครและภาคต่างๆ ของประเทศ และภายหลังจากที่รัฐบาลเริ่มดำเนินมาตรการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง ประมาณปี 2536 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) ได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดเรื่องชุมชนกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง การสัมมนาร่วมกันของภาครัฐ เอกชนและองค์กรชุมชนสรุปได้ว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาของชุมชนที่ชุมชนมีศักยภาพที่จะดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดขึ้นในชุมชนได้ โดยการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและเอกชนในปี 2537-2539 สำนักงานปปส. ได้ดำเนินโครงการจัดระบบเครือข่ายชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเน้นบทบาทของชุมชนและระบบกลไกของรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เอื้อต่อการแก้ปัญหายาเสพติดในชุมชนและการสนับสนุนกิจกรรมในชุมชนเป้าหมาย

ปี 2546 องค์กรชุมชนที่ดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดมากกว่า 6,000 ชุมชนใน 360 เครือข่ายทั่วประเทศ มีการจัดโครงสร้างของภาคประชาชนระดับชาติและภาค และแสดงตัวตนของภาคประชาชนในงานมหกรรม "ขบวนการแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคประชาชน" ได้เจรจาต่อรองกับนายกรัฐมนตรี พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ และนายจาตุรนต์ ฉายแสง มีผลต่อการสร้างการยอมรับขบวนการภาคประชาชนและขอความเห็นชอบให้การสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ต่อมาในปี 2548 ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติได้มีคำสั่ง คตส. ที่ 5/2548 เรื่องแต่งตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดภาคประชาชน (คตส.ภาคประชาชน) ลงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2548 ลงนามโดยประธานคณะกรรมการ คตส./รองนายกรัฐมนตรี (พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ) ซึ่งคตส.ภาคประชาชนประกอบด้วย

คณะกรรมการคตส.ระดับชาติจำนวน 1 ชุด และคณะอนุกรรมการคตส.ระดับภาค/กทม. จำนวน 5 ชุด เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานงานขององค์กรภาคประชาชนในการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานคือ 1) ลดความรุนแรงของปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้อยู่ในระดับที่ควบคุมได้ โดยไม่ส่งผลต่อการแพร่ระบาดและการสร้างความเดือดร้อนแก่ชุมชนอื่นและสังคมส่วนรวม หรือปลอดยาเสพติดได้ในที่สุด และ 2) เสริมสร้างชุมชน/เครือข่ายให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน แบบพึ่งตนเอง และพึ่งพากันอย่างเหมาะสม โดยมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานประกอบด้วย 8 ยุทธศาสตร์หลักคือ 1.ยุทธศาสตร์ชุมชนมีส่วนร่วม 2.ยุทธศาสตร์ครอบครัวอบอุ่น 3.ยุทธศาสตร์การพัฒนาแกนนำ 4.ยุทธศาสตร์เด็กและเยาวชน 5. ยุทธศาสตร์การสื่อสารภาคประชาชน 6.ยุทธศาสตร์สนับสนุนปฏิบัติการชุมชน 7. ยุทธศาสตร์การเฝ้าระวังยาเสพติดหวนคืน 8. ยุทธศาสตร์การประสานภาคีพันธมิตร

เครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดพื้นที่กรุงเทพมหานคร จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการโดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานปปส.และมูลนิธิภูมิพลังชุมชนไทยในราวปี 2545- 2546 ในช่วงแรก มี 14 เครือข่าย จากนั้นมีการขยายตัวตามพื้นที่ต่างๆ ในกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้น ในปัจจุบันมี 51 เครือข่ายกระจายตามเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร โดยแต่ละเครือข่ายประกอบไปด้วยชุมชนในเขตพื้นที่ต่างๆ ของกรุงเทพมหานครที่รวมตัวกันเป็นเครือข่าย มีคณะทำงานและได้รับงบประมาณสนับสนุนการทำงานจากสำนักงานปปส.มาตั้งแต่ปี 2545 จนถึงปัจจุบันมีจำนวน 51 เครือข่าย ครอบคลุมพื้นที่ 1,667 ชุมชน ในกรุงเทพมหานคร เครือข่ายเหล่านี้มีความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์โดยเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาอาเสพติดในกรุงเทพมหานครได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเครือข่ายเป็นกระบวนการทางสังคมระหว่างกลุ่มบุคคล องค์กร สถาบันที่มีเป้าหมายร่วมกัน ร่วมกันดำเนินงานโดยมีความเป็นเอกเทศมีความสัมพันธ์แบบเสมอภาคทำให้เกิดการทำงานที่ดีและทำงานแบบประสานพลัง (เสรี พงศ์พิศ, 2548: 8-9)

การศึกษากิจการปฏิบัติที่เป็นเลิศของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาเสพติดพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นส่วนหนึ่งของโครงการประเมินและพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาเสพติดพื้นที่กรุงเทพมหานครที่ได้จัดทำขึ้นภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงาน ปปส. กทม.เพื่อพัฒนาศักยภาพเครือข่ายภาคประชาชนให้เกิดความเข้มแข็งเพื่อจะสามารถดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาอาเสพ

ติดอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างยั่งยืน และเป็นจังหวัดก้าวสำคัญต่อไปที่จะขับเคลื่อนกระบวนการทำงานของภาคประชาชนให้มีประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนในกรุงเทพมหานครอย่างเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อวางแผนพัฒนาศักยภาพเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด พื้นที่กรุงเทพมหานครให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ
2. หาเครือข่ายต้นแบบที่มีรูปแบบการทำงานที่เป็นเลิศในด้านต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางให้กับเครือข่ายอื่นในการศึกษาแนวทางวิธีการเพื่อพัฒนาศักยภาพเครือข่ายต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม กับผู้นำชุมชนและคณะทำงานเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดพื้นที่กรุงเทพ มหานคร 51 เครือข่าย จำนวน 150 คน โดยมีระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือนสิงหาคม - ธันวาคม 255

ผลการศึกษา

พบว่าเครือข่ายที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ที่สามารถเป็นต้นแบบการทำงานให้กับเครือข่ายอื่นๆ มี 4 เครือข่ายดังนี้คือ 1) เครือข่ายอาสาสมัครต่อต้านยาเสพติดเขตคลองเตยเป็นเครือข่ายต้นแบบด้านการเฝ้าระวังในพื้นที่ 2) เครือข่ายชุมชนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคประชาชนเขตหลักสี่ เป็นเครือข่ายต้นแบบด้านการบริหารจัดการและการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 3) เครือข่ายปปส. ADP พระนครเป็นเครือข่ายต้นแบบด้านการนำทุนทางสังคมวัฒนธรรมมาบูรณาการกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและ 4) เครือข่ายปปส. ภาคประชาชนเขตหนองแขม เป็นเครือข่ายต้นแบบด้านชุมชนบำบัด

เครือข่ายอาสาสมัครต่อต้านยาเสพติดเขตคลองเตย: เครือข่ายต้นแบบ ด้านการเฝ้าระวังในพื้นที่

การทำงานในฐานะผู้บุกเบิก

เครือข่ายสมาคมอาสาสมัครต่อต้านยาเสพติด Anti-Narcotic Volunteer Association (ANVA) เป็นองค์กรประชาชนที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของประชาชนในพื้นที่คลองเตยเมื่อปี พ.ศ. 2529 โดยใช้ชื่อว่า "โครงการส่งเสริมเขตปลอดยาเสพติด" เนื่องจากชาวบ้านทนต่อสภาพปัญหายาเสพติดไม่ได้ จึงรวมตัวขึ้นต่อสู้กับปัญหาดังกล่าว โดยจัดกลุ่มเดินเวรยาม ส่งผู้ป่วยบำบัด และจัดโครงการฟื้นฟูในชุมชนล๊อค 7-8-9 โดยชาวบ้านช่วยกันระดมทรัพย์สินและสิ่งของของตนเองในการทำกิจกรรมต่างๆ ต่อมาได้ขยายโครงการไปสู่ชุมชนอื่นๆ และได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการต่างๆ มากขึ้นเป็นลำดับในปี พ.ศ.2534 มีการจัดตั้งเป็นสมาคมฯ โดยมีนางอำนิะ บิณิลและปัจจุบันอายุ 86 ปี เป็นนายกสมาคมในช่วงแรก และปี พ.ศ. 2535 ได้ปรับเปลี่ยนและขยายโครงการฯ เป็น "สมาคมอาสาสมัครต่อต้านยาเสพติด" โดยมีอาสาสมัคร 850 คน ได้ขยายกิจกรรมไปยังชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดและเริ่มได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากปปส.

การทำงานของเครือข่ายในขณะนั้นได้เริ่มการป้องกันเยาวชนที่ยังไม่ติดยาเสพติด และได้ส่งผู้ที่ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษา โดยเริ่มจากการพัฒนาชาวบ้านให้รู้จักโทษภัยของยาเสพติดและขยายเครือข่ายไปหลายๆ ชุมชน จากการเริ่มต้นที่มีสมาชิกแค่เพียง 7 คน ขยายสมาชิกถึงประมาณ 59 ชุมชน ในทุกเขตทั่ว กทม. เช่น ชุมชนคลองเตย เขตประเวศ เขตสวนหลวง แขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก ฯลฯ สมาคมได้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ภาคประชาชน ส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณโดยจัดให้มีการสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนพิษภัยของยาเสพติด โดยการทำงานแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ป้องกัน ปราบปราม บำบัด และพัฒนา ซึ่งการทำงานจะเป็นแบบรูก มีการเดินตรวจตรา ใช้วิธีการเดินเข้าไปในชุมชน หากพบเห็นผู้เสพยาก็นำมาตรวจปัสสาวะ ถ้าตรวจพบก็จะส่งให้โรงพยาบาลทำการตรวจให้แน่ใจอีกครั้ง แล้วก็ส่งฟ้องที่ศาลบำบัดอีก 45 วัน หลังจากส่งไปบำบัดแล้วก็ติดตามผลต่อไป จะมีการคุมความประพฤติ

เครือข่ายตั้งอยู่ที่เลขที่ 100/22 ถนนดำรงลัทธิพิพัฒน์ แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110 พื้นที่ดำเนินการเมื่อเริ่มก่อตั้งจำนวน 4 ชุมชน ปัจจุบันมีพื้นที่ดำเนินการ 19 ชุมชน/หมู่บ้าน มีกรรมการจำนวน 19 คนผู้แทนเครือข่ายที่ทำงานมาอย่างต่อเนื่องยาวนานคือนางอำนิระ บิดิลและ ซึ่งปัจจุบันมีอายุ 86 ปี แต่ยังทำงานอย่างเข้มแข็ง ผลงานที่สำคัญที่ผ่านมาเครือข่ายมีดังนี้

1. งานป้องกัน มีการอบรมแกนนำเยาวชนในโรงเรียน ระดับประถม/มัธยม และอบรมแกนนำเยาวชนนอกโรงเรียน โดยจัดตั้งกลุ่มเยาวชน (รุ่นโต) อบรมให้รู้จักโทษพิษภัยของยาเสพติด และให้เยาวชนคิดกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน เช่น พี่สอนน้อง เวทีคนเก่ง

2. งานป้องกัน จัดให้มีการเดินรณรงค์ทุกวันเสาร์ ทุกชุมชน รวมถึงวันสำคัญต่างๆ เช่น วันยาเสพติดโลก วันก่อตั้งสมาคมอาสาสมัครฯ เพื่อให้เกิดการตระหนักและสร้างจิตสำนึกร่วมกันในชุมชนและเครือข่าย

3. การนำส่งผู้ป่วย/ผู้เสพเข้าบำบัดรักษาทั้งในสถานบำบัดทั้งของรัฐและเอกชนประมาณ 1,000 คน

4. งานพัฒนา แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- 4.1 งานขยายเครือข่ายทั้งในรูปของงานต่อต้านยาเสพติดโดยตรงและงานพัฒนาชุมชนอื่นๆ อาทิ งานพัฒนาสิ่งแวดล้อม

- 4.2 งานพัฒนาคน มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครชุมชนและกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ต่างๆ เช่น พื้นที่ชุมชนเขตหนองจอก ประเวศ สวนหลวง

เครือข่ายยังมีการประสานความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นจำนวนมาก อาทิ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในการส่งผู้ป่วยเข้าบำบัด สำนักงานเขตคลองเตยในการทำแผนร่วมพัฒนาคองเตย สถานีตำรวจนครบาลท่าเรือ มัสยิดนูรุลอิสลาม ตูลีอิสลาม/วัด โรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา ฯลฯ ในการสนับสนุนกิจกรรมของเครือข่าย

จุดเด่นของเครือข่าย

เครือข่ายมีจุดเด่นในด้านการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ ด้วยการเฝ้าระวังอย่างเข้มแข็งของชุมชน ต่อเนื่องยาวนานมาเป็นระยะเวลาร่วม 20 ปี โดยการทำงาน of the เครือข่ายทำให้เกิดกระบวนการป้องกัน ป้องปราม ผู้ค้าผู้เสพ การบำบัด พื้นที่

ผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยเครือข่ายได้พัฒนาคนจากการสร้างเครือข่ายและกระตุ้นชุมชนให้เกิดกระบวนการทำงานโดยชุมชนเอง เน้นการมีส่วนร่วม เครือข่ายได้สร้างคุณูปการที่สำคัญ คือการสร้างต้นแบบของงานเฝ้าระวังให้กับเครือข่ายและชุมชนอื่นได้นำไปปรับใช้อีกหลายเครือข่าย รวมทั้งสร้างคนทำงานด้านอาชญากรรมที่มีความรู้ไปขยายการจัดตั้งเครือข่ายในพื้นที่ต่างๆ ทั้งกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อาทิ เครือข่ายสวนหลวง เครือข่ายหนองจอก เครือข่ายประเวศ และเครือข่ายลาดกระบังฯ เป็นต้น

ผลงานของเครือข่ายโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ รวมทั้งความเอาใจจริงเอาใจของผู้นำเครือข่าย และชุมชน ที่ทำงานด้านเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องและได้ผลในการสกัดกั้นป้องปรามอาชญากรรมมาเป็นเวลายาวนาน ทำให้เครือข่ายได้รับการสนับสนุนรถตรวจเวรยามเฝ้าระวังในพื้นที่คลองเตยอย่างต่อเนื่องจากปปส. โดยเครือข่ายได้ทำงานประสานงานกับสน. ทำเรื่องในพื้นที่ที่มีตำรวจจากสน. ตรวจในพื้นที่คืนละ 2 คน ตั้งแต่ช่วง 2 ทุ่มถึงตี 2-3 หากพบผู้เสพยาก็จะนำไปที่ศาลาประชาคมล๊อค 6 ส่งตรวจปัสสาวะยืนยันผลที่โรงพยาบาล เข้าสู่กระบวนการของตำรวจ ทำข้อมูลประวัติ จากนั้นนำตัวส่งเข้าบำบัดซึ่งมี 2 กระบวนการทางเลือกคือ บำบัดกับปปส. เป็นเวลา 45 วันหรือบำบัดกับวัดสะพานซึ่งเป็นวัดในพื้นที่คลองเตย โดยใช้หลักศาสนาและมีวิทยากรตำรวจร่วมด้วย

ก้าวต่อไปในการทำงานของเครือข่าย

แม้เครือข่ายจะได้รับการยอมรับด้านการทำงานทั้งจากปปส.และหน่วยงานอื่นๆ ในการทำงานด้านการเฝ้าระวังได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่เครือข่ายยังต้องการพัฒนาก้าวหน้าต่อไปในการทำงาน โดยเครือข่ายมีแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อให้ทำงานด้านการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นดังนี้

- 1) การจัดระบบการบริหาร โดยให้เป็นที่ยอมรับของลูกข่ายและเครือข่ายฯ สร้างศรัทธาให้เกิดการยอมรับจากประชาชน/คณะกรรมการชุมชน
- 2) มีกระจายอำนาจในการทำงานโดยแบ่งโซนการทำงานของผู้ประสานงานชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 3) สร้างความเข้มแข็ง พัฒนาคนรุ่นใหม่เพื่อเป็นกำลังเสริมในการทำงาน
- 4) ประชุมคณะกรรมการสมาคมฯ อย่างต่อเนื่องโดยอย่างน้อย 1 เดือน/ครั้ง เพื่อติดตามงานและร่วมแก้ไขปัญหากที่เกิดขึ้น

5) สร้างระบบฐานข้อมูลและเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์การทำงาน
ของเครือข่ายให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

เครือข่ายชุมชนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคประชาชนเขตหลักสี่:
เครือข่ายต้นแบบด้านการบริหารจัดการและสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการ
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

จุดเด่นของเครือข่าย

เครือข่ายมีจุดเด่นด้านการบริหารจัดการและสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการ
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีกลไกการทำงานที่เอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยจัดการฝึกอบรม
การศึกษาดูงานนอกพื้นที่เกี่ยวกับการจัดการปัญหาเสพติด การอบรมวิทยากรกระบวนการ
และการพัฒนาศักยภาพผู้นำ เช่น ทักษะการพูดในที่สาธารณะ ทักษะการเป็นผู้นำ ฯลฯ
เป็นต้น

กิจกรรมของเครือข่ายเน้นการป้องกัน แม้ปปส.จะเน้นการค้นหาผู้เสพไปบำบัด
แต่เครือข่ายเห็นว่าการป้องกันสำคัญมากกว่า จึงเน้นทำงานกับเยาวชนโดยมีเวทีเยาวชน
และหาข้อมูลยาเสพติดจากกลุ่มเยาวชนด้วย โดยที่งานเยาวชนของเครือข่ายมีความโดดเด่น
ในปี 2549 เครือข่ายจึงได้รับรางวัล to be number one ดีเด่นรองชนะเลิศระดับ
ประเทศ

เครือข่ายยังเน้นการเผยแพร่ให้ข้อมูลการทำงานภาคประชาชนและยาเสพติด
ต่างๆ อย่างกว้างขวางโดยจัดทำเว็บไซต์ของเครือข่ายเอง โดยได้รับการสนับสนุน
งบประมาณจาก ปปส. ชื่อเว็บไซต์ ศตส. ภาคประชาชน เขตหลักสี่ <http://www.stslaksi.com> และเครือข่ายยังสนับสนุนให้ชุมชนมีเว็บไซต์ของตัวเองด้วย เช่นชุมชน
ปตอ.เข้มแข็ง เป็นต้น

นอกจากนี้เครือข่ายยังสามารถประสานการทำงานกับหลายหน่วยงาน และ
สร้างคนทำงานขึ้นมาอย่างสม่ำเสมอ ทำให้มีคณะทำงานเพียงพอและทำงานอย่างร่วม
มือกันดี จากงบประมาณปปส.ที่เครือข่ายได้รับทำให้เครือข่ายและชุมชนสามารถ
ต่อยอดกิจกรรมและพัฒนารูปแบบกิจกรรมมากขึ้นหลากหลายกิจกรรม และสามารถ
กระจายกิจกรรมลงสู่ชุมชนทุกชุมชนอย่างทั่วถึง

เครือข่ายยังมีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์การทำงานจากแกนนำรุ่นเก่าสู่แกนนำรุ่นใหม่ จากผู้ใหญ่สู่เยาวชน ตลอดจนมีศูนย์การเรียนรู้ถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานด้านการจัดการปัญหาเสพติดให้กับเครือข่ายอื่นที่สนใจมาเรียนรู้ดูงาน ดังมีรูปแบบและรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ เครือข่ายมีโครงสร้างการบริหารจัดการใน 3 ระดับ คือระดับชุมชน ระดับโซนและระดับเครือข่าย ระดับชุมชน ในเขตหลักสี่แบ่งพื้นที่การดำเนินงานเป็น 8 โซน แต่ละโซนประกอบไปด้วยชุมชนต่างๆที่มีพื้นที่ติดต่อกันหรือใกล้กัน จำนวน 8-10 ชุมชน โดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ดูแลการดำเนินงานของแต่ละชุมชน

ในระดับโซน แต่ละโซนจะทำการคัดเลือกตัวแทนของโซนๆ ละ 3 คน เรียกว่าผู้ประสานงานโซน (อาจเป็นผู้นำชุมชนหรือผู้ที่ชุมชนให้การยอมรับ) ทำหน้าที่ประสานการทำงานระหว่างชุมชน โซนและเครือข่าย ในระดับเครือข่าย ผู้ประสานโซนที่เป็นตัวแทนของแต่ละโซนๆ ละ 3 คนทั้ง 8 โซน รวม 24 คน ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารเครือข่าย โดยมีการคัดเลือกผู้ทำหน้าที่ประธานและกรรมการบริหารตามตำแหน่งต่างๆ ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับเครือข่าย เป็นคณะทำงานที่บริหารจัดการการดำเนินงานเครือข่ายและประสานการทำงานกับเครือข่ายอื่นใน กทม. ระดับภาคและระดับประเทศ

เครือข่ายมีการประชุมคณะกรรมการเครือข่ายเป็นประจำ โดยคณะกรรมการเครือข่ายจะมีการประชุมกันทุกวันที่ 25 ของเดือน ส่วนคณะกรรมการโซนจะมีการประชุมกันทุกเดือน นอกจากนี้ยังมีการพบปะอย่างไม่เป็นทางการหรือมีการประชุมกันเองของคณะกรรมการเครือข่ายจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่แต่ละชุมชนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ในการประชุมทุกวันที่ 25 ของเดือนของคณะกรรมการเครือข่ายจะมีการนำเสนอความเคลื่อนไหว สถานการณ์ และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนตลอดระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา โดยนำมาเป็นประเด็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากร คณะทำงานและหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังๆ ร่วมกัน คณะกรรมการเครือข่ายมีการกำหนดแนวทางการทำงาน มอบหมายให้คณะทำงานทุกคนในเครือข่ายเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง และหากมีข่าวคราวการฝึกอบรมต่างๆ ที่หน่วยงานราชการ เอกชนจัดขึ้นในด้านที่จะเป็นประโยชน์และสามารถพัฒนาบุคลากรได้ก็จะพยายามแจ้งข่าวและส่งบุคลากรเข้าอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงานต่อไป เช่นการพัฒนาบุคลิกภาพในการทำงาน การพัฒนาทักษะในการพูดในที่ชุมชน เป็นต้น

ในการประชุมมีคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนแต่ละชุมชนเข้าร่วมอย่างทั่วถึง มีเอกสารการประชุม วาระการประชุมที่สามารถอ้างอิง ศึกษาค้นคว้าสำหรับคนที่เข้ามา รับช่วงงานต่อได้ การประชุมมีรูปแบบที่เป็นทางการ และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น อย่างทั่วถึง และบ่อยครั้งมีการเชิญและเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกสามารถเข้าสังเกต การณ์ประชุมได้ เช่นผู้แทน ปปส. ผู้แทนจากสำนักงานเขต หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน ที่สนใจศึกษาความเป็นไปในการทำงานของเครือข่าย

2. การดำเนินงานของเครือข่ายมีการดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการ กิจกรรมของเครือข่ายเกิดจากการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการเครือข่าย และ กำหนดรูปแบบกิจกรรมร่วมกัน จากนั้นนำเสนอรูปแบบกิจกรรมเพื่อของบประมาณ ปปส. ร่วมกัน อาทิ การจัดเวทีรวมพลังต้านยาเสพติด การจัดกิจกรรมเฝ้าระวัง การจัด กิจกรรมอบรมกลุ่มเสี่ยง กิจกรรมด้านกีฬาดนตรี และพัฒนาจริยธรรม โดยเครือข่ายมี การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีการร่วมกิจกรรมในทุกชุมชนอย่างทั่วถึง มีกิจกรรม ที่มีความหลากหลาย ทั้งระยะสั้นและระยะยาวในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดใน ชุมชน ในพื้นที่เครือข่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดคุยจัดเวทีและเปลี่ยนในชุมชนด้าน ปัญหายาเสพติด การจัดโครงการเฝ้าระวังภายในชุมชน การนำเยาวชนและแกน นำเยาวชนเข้าฝึกอบรมในลักษณะค่ายเยาวชนเพื่อปลูกฝังค่านิยมในการต่อต้าน ยาเสพติด และการทำงานร่วมกันของแกนนำเยาวชนเพื่อสร้างความสามัคคีในกลุ่ม เยาวชนเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำงานร่วมกันในอนาคตต่อไป

3. เครือข่ายมีความสามารถบริหารทรัพยากรต่างๆ ทั้งงบประมาณทรัพยากร บุคคล และทุนทางสังคมต่างๆ ที่สามารถนำมาสร้างระบบการบริหารจัดการและดำเนิน การได้อย่างมีประสิทธิภาพ เครือข่ายได้รับงบประมาณและการสนับสนุนการดำเนินงาน แต่ละปีมาจากหลายภาคส่วน อาทิ สำนักงาน ปปส. สำนักงานเขตหลักสี่ โดยได้รับ งบประมาณชุมชนละ 5,000 บาท กองทุนแม่ของแผ่นดิน นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรม บางประเภทที่ก่อให้เกิดรายได้เช่น การทอดผ้าป่าสามัคคีชยรีไซเคิล ฯลฯ

คณะทำงาน ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญมีที่มาจาก 2 ส่วนคือ ภายในชุมชน และภายนอกชุมชน คณะทำงานภายในชุมชนได้แก่ แกนนำชุมชน แกนนำเยาวชน กลุ่มทหาร ตำรวจ คณะทำงานภายในชุมชนได้แก่เจ้าหน้าที่มูลนิธิภูมิพลังชุมชนไทย หน่วยงานรัฐและบริษัทเอกชน ฝ่ายการเมือง มหาวิทยาลัย ฯลฯ ที่ช่วยเข้ามาจัดกิจกรรม และประสานงานการจัดกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เช่นยาน

พาหนะและสถานที่ที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทัพบกและสำนักงานเขต ตลอดจนห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ

เครือข่ายยังให้ความสำคัญกับการอบรมความรู้ด้านการป้องกันยาเสพติดและการทำสื่อ ประชาสัมพันธ์กับคนทำงานและชุมชนในเครือข่ายตลอดจนเยาวชน ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์ด้านวิทยากรตลอดจนวัสดุอุปกรณ์จากกองพันทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์และปปส. เป็นต้น

4. เครือข่ายมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภายนอกเครือข่าย มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานร่วมกับศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (คตส.) ภาคประชาชน กลุ่มพระนครเหนือ ได้แก่เครือข่าย คตส. ภาคประชาชนเขตดอนเมือง เขตหลักสี่ เขตบางเขน ลาดพร้าว จตุจักร การประชุมกับผู้แทนสำนักงานปปส. กทม. ผู้แทนฝ่ายทหาร จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับองค์กรต่างๆ ภายนอกจำนวนมากทำให้เกิดผลดีต่อการดำเนินงานของเครือข่าย และยังเป็นผลดีต่อการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการสนับสนุนด้านต่างๆ ในเขตหลักสี่ต่อไป

เครือข่ายยังมีการเสริมสร้างองค์ความรู้ โดยการส่งแกนนำเข้ารับการอบรมเพื่อสร้างองค์ความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเครือข่ายจากการเข้าร่วมประชุมประจำเดือน การฝึกอบรมทักษะต่างๆ เช่นความรู้ด้านการค้นหาผู้เสพ เทคนิคการพูดในที่สาธารณะ การให้ข้อมูลความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เช่น ข้อมูลด้านเวลาการให้บริการของร้านเกม อินเทอร์เน็ต ที่กฎหมายกำหนดเวลาให้บริการทำให้กรรมการเครือข่ายมีความรู้ในด้านการปฏิบัติงานมากขึ้น

โดยสรุปแล้วปัจจัยด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย ต่อการจัดการปัญหายาเสพติดมีดังนี้

1. มีกลไกการทำงานที่เอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ
2. มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยการฝึกอบรม การศึกษาดูงานนอกพื้นที่เกี่ยวกับการจัดการปัญหาเสพติด การอบรมวิทยากรกระบวนการและพัฒนาศักยภาพผู้นำ เช่นทักษะการพูดในที่สาธารณะ ทักษะการเป็นผู้นำ ฯลฯ เป็นต้น
3. มีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์การทำงานจากแกนนำรุ่นเก่าสู่แกนนำรุ่นใหม่ จากผู้ใหญ่สู่เยาวชน

4. มีศูนย์การเรียนรู้ถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานด้านการจัดการปัญหาเสพติดให้กับเครือข่ายอื่นที่สนใจมาเรียนรู้ดูงาน

การพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งของเครือข่าย

แม้เครือข่ายจะได้รับการยอมรับโดยทั่วไปถึงความเข้มแข็งในเชิงการบริหารจัดการ กระบวนการทำงาน การเฝ้าระวัง แต่เครือข่ายยังมีการพัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง นอกจากจะมีเว็บไซต์ของเครือข่ายชื่อ ศตส. ภาคประชาชน เขตหลักสี่ [http: www. stslaksi.com](http://www.stslaksi.com) เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารด้านยาเสพติดและเป็นแหล่งแจ้งเบาะแสด้านยาเสพติดแล้วนั้น ขณะนี้เครือข่ายกำลังพัฒนากลไกเชิงลึกก้าวไปสู่วิทยุสื่อสารเชื่อมกับศูนย์เรนทร ร่วมด้วยช่วยกัน เว็บไซต์เพื่อส่งข้อมูลข่าวสาร พัฒนาการทำงานเชิงลึกใน 74 ชุมชน โดยมีการสร้างแกนนำในการทำงานขึ้นมา ทำการวิเคราะห์เชิงปราบปราม เป็นสายข่าวเชิงจับกุม โดยจะเชื่อมโยงกับปปส. เป็นกรณีพิเศษโดยตรงต่อไป

นอกจากนี้เครือข่ายยังมีโครงการในอนาคตเพื่อพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายให้มีการทำงานที่ยั่งยืนโดย

- คิดกลไกใหม่ๆ สร้างผู้นำให้มีคุณภาพทัดเทียมกัน
- สร้างเยาวชนมาทดแทน เป็นแกนนำแถว 2-3
- สร้างเครือข่ายระดับโซนให้เข้มแข็ง พัฒนาแกนนำ สร้างภาวะการเป็นผู้นำ สร้างวิสัยทัศน์ การพัฒนาเชิงพื้นที่
- มีระบบการประเมินของชุมชน โดยใช้กิจกรรมเป็นเป้าหมายในการประเมิน
- พัฒนาสำนักหน้าที่พักเมืองพื้นฐานในระดับโซนให้ชุมชนมีความรักในชุมชนของตน มีความสามัคคีเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นพลังพื้นฐานสำคัญในการสร้างชุมชนเมืองให้น่าอยู่ร่วมกัน

เครือข่าย ปปส. ADP พระนคร: เครือข่ายต้นแบบด้านการนำทุนทางสังคม
วัฒนธรรมมาพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและบูรณาการกับการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาอาชญากรรม

จุดเด่นของเครือข่าย

ด้วยความเป็นมาและสภาพพื้นที่ที่อยู่ในเขตเมืองเก่าบนเกาะรัตนโกสินทร์ที่มี
ประวัติศาสตร์ยาวนาน ประกอบกับเป็นย่านที่มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมเก่าแก่และ
ผังเมืองที่มีลักษณะเฉพาะ ชุมชนที่รวมตัวกันขึ้นมาเป็นเครือข่ายปปส. ADP พระนคร
อาทิ ชุมชนแพร่งภูธร แพร่งนรา และแพร่งสรรพศาสตร์ และใกล้เคียง ได้ใช้ทุนทางสังคม
วัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง โดยพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน มีการ
พัฒนาความรู้ จัดกระบวนการเรียนรู้และจัดทำสื่อเพื่อการเรียนรู้ของชุมชน จัดเวทีชุมชน
ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งกับในชุมชน และกับนอกชุมชน มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้
ทั้งในชุมชน ระหว่างชุมชนในระดับเขต กรุงเทพมหานครและองค์กรทั้งในและต่างประเทศ
ต่าง ๆ อาทิ บางกอกฟอรัม, The Japan Foundation เป็นต้น

ชุมชนได้ใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ เช่น การใช้ลานภูธรเรตในการรวมตัว
พบปะสังสรรค์ รวมตัวกันเพื่อเรียกร้องเรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดินและอาคาร การสร้าง
เอกลักษณ์ร่วมของชุมชนเพื่อให้เกิดพลังร่วมกัน เช่น การทาสีบ้านที่เหมือนกัน โดยใช้สี
ที่ถนอมรักษาสภาพการเก่าให้คงตัวได้นาน ชุมชนได้เรียนรู้ที่จะต่อสู้กับนายทุนที่จะเข้ามา
ยึดชุมชนและใช้ประโยชน์ในชุมชน และการจัดระบบชุมชนให้เหมาะสม เช่น การกำหนด
ให้ต้องมีค่าใช้จ่ายของกองถ่ายทำภาพยนตร์ที่เข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์ในเขตชุมชนเพื่อ
เป็นรายได้และค่าบำรุงรักษาชุมชน เป็นต้น

ด้านการแก้ปัญหาอาชญากรรม ด้วยความที่เป็นชุมชนเมืองหลวงที่อยู่ใจกลางเมือง
และรายล้อมไปด้วยสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และศูนย์ราชการต่าง ๆ รวมถึงเป็น
จุดพักของผู้ร่อนทำให้มีปัญหาอาชญากรรมจากภายนอกกดดันเข้ามาในชุมชน
ทั้งผู้เสพยา ผู้ค้า ที่เป็นคนในชุมชนและประชากรแฝง ซึ่งเป็นผู้เช่าบ้าน หรือผู้อาศัยโดยไม่
มีทะเบียนบ้านในชุมชน ทำให้ชุมชนและเครือข่ายต้องใช้รูปแบบที่หลากหลายในการ
จัดการกับปัญหา ทั้งการเฝ้าระวัง การใช้สุนทรียสนทนา เพื่อนช่วยเพื่อน กันคนติดยา
ออกจากกลุ่มเสี่ยงโดยใช้กิจกรรมต่อเนื่อง สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชน สร้างเครือข่าย
โดยรวมมือกับนักวิชาการ หน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน และสื่อมวลชนต่าง ๆ
ใช้สื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เมืองเก่า ค้นคว้าประวัติศาสตร์ชุมชน

ด้วยตนเอง โดยให้เยาวชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ทำให้ผู้เสพในชุมชนลดลง ผู้ค้าไม่กล้าเข้ามายังมาก กลุ่มเสี่ยงมีกิจกรรมในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ประชาชนทั่วไปในชุมชนมีความรักและเป็นเจ้าของชุมชน คนในชุมชนมีความสามัคคีและเชื่อมั่น ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้สถานการณ์ยาเสพติดลดความรุนแรงลง แต่ก็ยังต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง

การทำงานของเครือข่าย

เครือข่ายได้แยกการบริหารจัดการงานด้านยาเสพติดจากเครือข่าย ปปส. ADP บางชื่อเมื่อปี 2549 เริ่มแรกเครือข่ายมีสมาชิกชุมชนจำนวน 5 ชุมชน ในปี 2550 ขยายพื้นที่เพิ่มเป็น 10 ชุมชน ต่อมาในปี 2551 ขยายพื้นที่เป็น 20 ชุมชน และปี 2552 ขยายพื้นที่เพิ่มเป็น 21 ชุมชน แต่ชุมชนทำเดียนชอถอนตัว 1 ชุมชนและในปีงบประมาณ 2552 ชุมชนมีสยติจักรพงษ์ชอถอนตัวจากการเป็นสมาชิกเครือข่าย จึงทำให้เครือข่ายมีชุมชนที่เข้าร่วมทำงานเครือข่ายปัจจุบันจำนวน 19 ชุมชน

เครือข่ายแบ่งแกนนำในการทำงานเป็น 3 ระดับ คือระดับผู้ประสานงานเครือข่าย ระดับผู้ประสานงานหลัก และระดับชุมชน โดยมีคณะทำงานในแต่ละชุมชนจำนวนประมาณ 10-11 คน รวมคณะทำงานทั้งสิ้นประมาณ 190 คน คณะทำงานเหล่านี้จะร่วมกันคัดเลือกผู้ประสานงานหลักและผู้ประสานงานเครือข่ายเข้ามาทำงานบริหารเครือข่าย

เครือข่ายมีการบริหารจัดการในรูปแบบที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และให้อำนาจชุมชนในการบริหารจัดการตนเองในการมีบทบาทป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการมีส่วนร่วมมี 2 ลักษณะคือ การมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด วางแผน ตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยลักษณะแรก ผู้ประสานงานระดับเครือข่าย ผู้ประสานงานหลักจะมีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด วางแผนและตัดสินใจในการดำเนินงานในกลุ่ม ADP ทุกเครือข่าย ส่วนลักษณะที่ 2 การมีส่วนร่วมเป็นผู้ร่วมปฏิบัติการ ผู้มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ผู้ประสานงานระดับชุมชน คณะกรรมการชุมชน ประชาชนทั่วไป โดยมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง การค้นหาผู้ค้าผู้เสพ การส่งตัวผู้เสพสู่กระบวนการบำบัด การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ยาเสพติดในชุมชน

เครือข่ายทำงานและติดต่อสื่อสารกันด้วยบรรยากาศความเป็นพี่น้องกัน เป็นกันเอง อยู่บนพื้นฐานของการเคารพนับถือกันและกัน ทำให้การประสานงานเป็นไป

อย่างไร้เนื้อเชื่อใจกัน ไม่ปิดบัง ยอมรับฟังความคิดเห็นระหว่างกัน มีการประนีประนอม
ร่วมรับฟังปัญหาและแก้ไขปัญห โดยคณะทำงานมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือต้องการให้
ลูกหลานตนปลอดภัยจากยาเสพติด ถึงแม้ว่าชุมชนในเขตพระนครจะมีประชากรแฝงเข้า
มาอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชน แต่ชุมชนจะพยายามสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ให้ประชากร
เหล่านั้นรู้จักคำว่าชุมชนและเกิดสำนึกร่วมในการดูแลชุมชน มีความเกรงใจต่อกันพื้นที่
ที่อยู่มาก่อน นอกจากนี้ประธานชุมชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ในพื้นที่มายาวนานและ
รู้จักกันเป็นส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการประสานความคิด ความเข้าใจ
ต่างๆ ทำให้การทำงานง่ายและสะดวกมากขึ้น

เครือข่ายดำเนินงานโดยมีกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ อาทิ

1. กิจกรรมเฝ้าระวัง เป็นกิจกรรมที่ทุกชุมชนดำเนินการ ขึ้นอยู่กับบริบทชุมชน
โดยให้ชุมชนเป็นต้นคิดในการหาวิธีการในการทำงานที่สอดคล้องกับชุมชนของตน
จำแนกได้เป็น 8 วิธีการคือ 1) ตั้งจุดถาวรบริเวณหน้าซอย 2) วิถีเดินสำรวจบริเวณพื้นที่
ชุมชน 3) วิธีการสอดส่องดูแล 4) วิธีการตำรวจบ้าน 5) วิธีการจัดจ้างผู้ดูแลรักษาความ
ปลอดภัย 6) วิธีการ อพปร. 7) ใช้มาตรการคนในชุมชนดูแลเช่นใช้มาตรการทางสังคม
 เป็นต้น

2. การสนับสนุนกิจกรรมเด็กและเยาวชน โดยสนับสนุนกิจกรรมที่อยู่ในความ
สนใจของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จะช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนไม่ให้ข้อง
เกี่ยวกับยาเสพติดได้ แต่ละชุมชนจะสนับสนุนด้านกีฬา ดนตรี การสอนพิเศษ การให้
ทุนการศึกษา แล้วแต่การพิจารณาเห็นชอบของแต่ละชุมชน

3. การจัดเวทีประชุม เป็นเวทีประชุมประจำเดือนสำหรับผู้ประสานงานหลัก
เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลข่าวสารต่อกัน นอกจากนี้ยังมีเวทีประชุม
ผู้ประสานงานทั้งหมดเพื่อพูดคุย ชี้แจง ติดตามงานต่างๆ เป็นประจำโดยใช้สถานที่ของ
ประธานเครือข่ายหรือสลับไปใช้สถานที่ของผู้ประสานงาน ตลอดจนสำนักงานเขตแล้ว
แต่ความเหมาะสม

4. การจัดเวทีประชาคมในทุกชุมชน เพื่อให้ผู้ประสานงานเครือข่ายกับ
คณะทำงานชุมชนมีโอกาสดูแลพูดคุยชี้แจงการทำงาน งบประมาณ ติดตามความ
เคลื่อนไหว และสถานการณ์ปัญหาเสพติดต่างๆ ตลอดจนพูดคุยเกี่ยวกับปัญหา
อุปสรรคในการดำเนินงานต่างๆ

5. การประสานงานกับภาคีเครือข่าย เครือข่ายมีการเข้าร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมกับกลุ่ม ADP สม่่าเสมอ ทั้งการประชุมประจำเดือน การอบรมการพัฒนาแกนนำ และการเข้าร่วมฝึกอบรมโครงการต่างๆ ของกรมทหารปืนใหญ่ที่ 1 รักษาพระองค์ สำนักงานเขตพระนคร เป็นต้น

6. การพัฒนาแกนนำเครือข่าย โดยมีการฝึกอบรมต่างๆ ในด้านแนวคิดวิธีการทำงาน โดยประสานกับกลุ่ม ADP มูลนิธิภูมิพลังชุมชน และหน่วยงานต่างๆ

7. การส่งเสริมการฝึกอาชีพให้แก่คนในชุมชน เช่นเย็บผ้าเช็ดเท้า ถักโครเช เป็นต้นสำหรับเยาวชนและคนที่ว่างงาน เป็นต้น

การต่อยอดทุนทางสังคมวัฒนธรรมของชุมชน/เครือข่าย

อาจกล่าวได้ว่าชุมชนที่อยู่ใต้การทำงานของเครือข่าย สามารถใช้ทุนทางสังคมวัฒนธรรมที่มีอยู่ในการทำงานอย่างบูรณาการฟื้นฟูรักษาให้ชุมชนน่าอยู่ เพื่อให้ชุมชนปลอดภัยจากปัญหายาเสพติดและอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างมีความสุขภายใต้สภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ ชุมชนยังได้ต่อยอดทุนทางสังคมวัฒนธรรมที่มีอยู่ให้เกิดสิ่งดีๆ ที่มีคุณค่าประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมอีกมากมาย นอกจากการค้นหาประวัติศาสตร์ชุมชนและร่วมมือกันอนุรักษ์สถาปัตยกรรมเก่าแก่อันเป็นศิลปวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติแล้วยังสร้างมูลค่าเพิ่มด้านเศรษฐกิจด้วยการร่วมมือกันกับนักวิชาการ หน่วยงานเอกชน ภายนอก ประชาสัมพันธ์พื้นที่และร้านค้าเก่าแก่ในชุมชนให้คนที่สนใจมาเที่ยวชมและเที่ยวชิมอาหารตำรับเก่าแก่ของชุมชนที่บางร้านดำเนินการมายาวนานร่วมร้อยปี อันเป็นการเพิ่มมูลค่าและสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจของชุมชน นอกจากนี้กรณีหนึ่งที่สำคัญในนั้นคือการทำที่เครือข่ายมีศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยชุมชนแพร่ภุธรได้มีกิจกรรมระดมทุนต่างๆ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกันในชุมชนและเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนอาทิ อาทิ กิจกรรมระดมทุนที่ได้จากการถ่ายทำภาพยนตร์ในพื้นที่ การหาทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ของเยาวชนและการจัดงานในวาระสำคัญต่างๆ โดยคนในชุมชนและเยาวชนเข้าร่วมกันอย่างพร้อมเพรียง อาทิ วันเด็กวันขึ้นปีใหม่ ฯลฯ ในบรรยากาศอบอุ่นที่แวดล้อมไปด้วยความเป็นเมืองเก่า

ด้วยการเห็นคุณค่าของทุนทางสังคมวัฒนธรรม ทำให้ชุมชนร่วมมือกันพัฒนาให้ชุมชนเป็นชุมชนที่สวຍงามน้อยๆ เติมไปด้วยคุณค่าทางประวัติศาสตร์ที่น่าศึกษา และมีการบริหารจัดการชุมชนที่ดี สิ่งเหล่านี้ทำให้ชุมชนและเครือข่ายได้รับความสนใจจากผู้มาศึกษาดูงานมากขึ้น อาทิ SPAFA คณะนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ แก่นำชุมชนที่ทำงานในเมืองเก่า เช่น ปีนัง ตลอดจนผู้นำองค์กรบริหารท้องถิ่น อบต.ต่างๆ ที่เข้ามาศึกษาดูงาน ทำให้เครือข่ายได้สร้างกระบวนการเรียนรู้และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง

เครือข่ายปปส. ภาคประชาชนเขตหนองแขม: เครือข่ายต้นแบบด้านชุมชนบำบัด การบริหารงานเครือข่าย

เครือข่ายตั้งอยู่ที่ 51/3 หมู่ 10 ถนนเพชรเกษม แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กทม. ก่อตั้งเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2543 พื้นที่ดำเนินการเมื่อเริ่มก่อตั้งจำนวน 11 ชุมชน ปัจจุบันมีพื้นที่ดำเนินการ 74 ชุมชน มีกรรมการจำนวน 15 คน เติมการทำงานในช่วงแรกก่อนมารับงบประมาณจาก ปปส. เน้นที่การพัฒนาชุมชนกองขยะหนองแขม จากความช่วยเหลือขององค์กรด้านศาสนาคาทอลิก เครือข่ายศูนย์สังคมพัฒนาสังฆมณฑล กรุงเทพฯ มาทำงานในปี 2542-43 โดยขยายเครือข่ายประมาณ 11-13 ชุมชน จากนั้นในปี 2544 มีการขับเคลื่อนเครือข่ายมากขึ้นและเชื่อมโยงเครือข่ายกับมูลนิธิภูมิพลังแผ่นดิน ทำงานด้านห้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด จนขยายครอบคลุมพื้นที่อีก 73 ชุมชน นอกจากนี้เครือข่ายยังได้รับการหนุนช่วยจากสถาบันพัฒนาองค์การชุมชนด้านการออมทรัพย์เพื่อสร้างบ้านให้กับชุมชนในโครงการบ้านมั่นคง มีสหกรณ์แก้ปัญหายาเสพติด และในปี 2547 ได้ดำเนินโครงการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยได้รับสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงาน ปปส.จนถึงปัจจุบัน

จุดเด่นของเครือข่าย

เครือข่ายได้พัฒนาการทำงานด้านยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถนำนโยบาย ปปส. มาปรับใช้ให้เกิดผลในภาคปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างครบวงจร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตั้งศูนย์ฟื้นฟูบำบัดของเครือข่ายเอง และการให้ชุมชนเป็นที่รองรับคนที่มีปัญหาด้านยาเสพติดโดยให้คนเหล่านี้มีที่ยืนอยู่ในชุมชนได้ต่อไป โดยการทำงานเครือข่ายมีพัฒนาการในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมามีให้เกิดการจัดกิจกรรมครบวงจร

จากการมีกิจกรรมกับเยาวชนกลุ่มเสี่ยง การดูแลกลุ่มผู้พันโทษ เรียนรู้เรื่องเทคนิค การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้งมีตัวอย่างของผู้พันโทษ ผู้เสพ กลุ่มเสี่ยง ที่ยังอยู่ในชุมชนโดยมีการดูแลอย่างใกล้ชิด โดยมีกระบวนการที่พยายามนำคนเหล่านี้ให้กลับมาเป็นคนดีของสังคมต่อไป

เครือข่ายมีการพัฒนารูปแบบและกระบวนการที่หลากหลายเพื่อสร้างความตระหนักและให้ข้อมูลการเรียนรู้ให้กับชุมชนถึงโทษภัยของยาเสพติด ขณะเดียวกันก็มุ่งจะแก้ปัญหาในลักษณะการเข้าถึงปัญหาเสพติดในกลุ่มผู้เสพ ผู้ค้า โดยเน้นการทำความเข้าใจและให้โอกาสในการกลับคืนสู่สังคมโดยมีชุมชนรองรับ เครือข่ายมีการเก็บข้อมูลอย่างมีระบบ เพื่ออธิบายถึงรายละเอียดของผู้ที่มีปัญหา โดยเก็บข้อมูลศึกษาเป็นรายกรณี (case study) มีการพัฒนากระบวนการสร้างการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มผู้มีปัญหาด้านต่างๆ ทั้งผู้เสพ ผู้ค้า อาทิ โครงการบ้านที่สองของเด็กที่เคยเสพยา การตั้งกลุ่มแม่ที่มีลูกติดยา มีกลุ่มผู้ค้ารายย่อยที่เลิกค้าเข้าร่วมกิจกรรม มีกลุ่มผู้เสพที่เปิดเผยตัว มีโครงการเยี่ยมผู้ต้องขังที่เรือนจำ โครงการกลุ่มผู้พันโทษ โครงการตรวจสารเสพติดโดยสมัครใจ และโครงการบำบัดโดยสมัครใจ เป็นต้น

การทำงานของเครือข่ายยังได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกจำนวนมาก ทำให้การดำเนินงานด้านยาเสพติดได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งที่เป็นองค์กรด้านศาสนาและมูลนิธิต่างๆ อาทิ มูลนิธิคุณพุ่ม วิทยาลัยสงฆ์ธรรม มูลนิธิพระพุทไธย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ฯลฯ รวมทั้งพระองค์เจ้าศรีศรีศรีมี พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ มีความสนใจมาดูงานและให้การสนับสนุนการตั้งศูนย์เด็กเล็กและสนับสนุนการทำงานของเครือข่าย ตลอดจนการให้การดูแลและให้กำลังใจผู้พันโทษที่ไม่ให้หวนกลับไปเสพอีกต่อไป

การดำเนินงานของเครือข่าย

โครงการสำคัญๆ เกี่ยวกับยาเสพติดที่เครือข่ายดำเนินการมีดังนี้

1. การเยี่ยมผู้ต้องขังที่เรือนจำ เพื่อให้ชุมชนได้ตระหนักถึงโทษภัยและสร้างการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนถึงโทษภัยยาเสพติด
2. โครงการบ้านที่สอง เป็นโครงการที่นำเด็กที่เคยติดยาไปบ้านสวน ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่แตกต่างไปจากชุมชนที่เคยอยู่ เปรียบเสมือนเป็นโครงการบ้านที่สองของเด็กและเยาวชน เพื่อให้เยาวชนได้ทำกิจกรรมและสนุกสนานร่วมกัน โดยประธานเครือข่าย มีบ่อปลาที่เขายาวกว่า 100 ไร่ อยู่ที่จังหวัดนครปฐม โดยจะพาเด็กไปในวัน

ศุภร์ เสาร์ อาทิตย์ สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้โครงการบ้านที่สองของเด็ก เพราะเด็กเหล่านี้มีแม่ติดคุกด้วย จึงต้องการให้เด็กได้ทดแทนด้านความรู้สึกด้วยการมีบ้านที่สอง

3. การฝึกอาชีพให้กับผู้พ้นโทษ เนื่องจากเครือข่ายได้ไปเยี่ยมผู้ต้องขังที่เรือนจำ จึงมีข้อมูลของผู้ต้องขัง จากการเก็บข้อมูลพบว่าในชุมชนกองขยะหนองแขม มีผู้ติดคุก 40 คน เครือข่ายจึงเก็บข้อมูลไว้ เมื่อคนเหล่านี้ออกมาจากคุกเครือข่ายจึงตั้งกลุ่มผู้พ้นโทษ โดยหางานให้ทำ นิมนต์พระมาเทศน์ให้ตั้งต้นชีวิตใหม่ และเชิญคนเหล่านี้มาฝึกวิชาชีพ

4. กิจกรรมตรวจสอบสารเสพติดโดยสมัครใจ เนื่องจากมีเยาวชนบางคนที่ถูกจับจากการเสพยา ดังนั้นเครือข่ายจึงประสานงานกับบุคลากรของปปส. ว่าหากเด็กไปเสพยาซ้ำ เครือข่ายจะเรียกมาตรวจได้ ทั้งนี้เพราะหากตำรวจเป็นผู้จับได้และตรวจมักจะปฏิบัติเชิงอำนาจ ดังนั้นเครือข่ายจึงจัดทำโครงการนี้ขึ้นมา

5. การตั้งกลุ่มแม่ที่มีลูกติดยา เป็นการตั้งกลุ่มเพื่อเรียนรู้ปัญหาและหาแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกันของแม่ที่มีลูกติดยา

การทำงานของเครือข่ายจะเน้นการทำงานเชิงลึก และเน้นที่การเข้าไปปัญหา และให้โอกาสคนที่เคยทำผิด โดยไม่ตัดคนเหล่านี้ออกไปจากสังคม ชุมชน ซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจและความอดทนในการให้โอกาสสูงมาก

ก้าวต่อไปของการทำงานเครือข่าย

จากการทำงานของเครือข่ายที่ทำงานในลักษณะค่อนข้างบูรณาการในการแก้ปัญหาเสพติดร่วมกับปัญหาอื่นๆ ทำให้ประธานเครือข่าย ได้รางวัล บุคคลยอดเยี่ยมของ ปปส. ปี 2553 อย่างไรก็ดี ประธานเครือข่ายได้ให้ทัศนะต่อการแก้ปัญหาเสพติดอย่างมีความหวังว่า

"เราสู้กับยาเสพติด คนติดยาล้านกว่าคน เรามี 60 ล้านกว่าคน ถ้าคนส่วนใหญ่เข้าใจวิธีการ เราชนะ....."

ดังนั้นในการแก้ปัญหาเสพติดนั้น การทำความเข้าใจโดยการให้ข้อมูลความรู้และการตระหนักถึงปัญหาจึงเป็นเรื่องสำคัญ ประธานยังมองว่า การทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้นเพื่อให้เกิด "การเข้าถึงผู้เสพ ผู้ค้า" มีความจำเป็นที่จะต้องมีงานภาคประชาชนรองรับ ดังนั้นนโยบายของปปส. ด้านงานภาคประชาชนนั้นจึงดำเนินมาถูกทางแล้ว อย่างไรก็ดี การทำงานยาเสพติดเราไม่ควรใช้วิธี

การเชิงอำนาจ หรือเชิงตัวเลข แบบที่ ปปส. ใช้เนื่องจากชาวบ้านทำเอกสารไม่เก่ง แต่ต้องดูของจริง การทำงานจริง นอกจากนี้การทำงานภาคประชาชนควรมีแนวทางในการเสริมสร้างกำลังใจผู้นำชุมชนที่จะทำงานต่อไปด้วย

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันแก้ไข ปัญหาเสพติดพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบเครือข่ายภาคประชาชนที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศที่สามารถเป็นต้นแบบการทำงานให้กับเครือข่ายอื่นๆ 4 เครือข่ายดังนี้คือ 1) เครือข่ายอาสาสมัครต่อต้านยาเสพติดเขตคลองเตยเป็นเครือข่ายต้นแบบด้านการเฝ้าระวังในพื้นที่ 2) เครือข่ายชุมชนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคประชาชนเขตหลักสี่ เป็นเครือข่ายต้นแบบด้านการบริหารจัดการและการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 3) เครือข่าย ปปส. ADP พระนครเป็นเครือข่ายต้นแบบด้านการนำทุนทางสังคมวัฒนธรรมมาบูรณาการกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและ 4) เครือข่ายปปส. ภาคประชาชนเขตหนองแขม เป็นเครือข่ายต้นแบบด้านชุมชนบำบัด

อย่างไรก็ดี จากการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังนี้

1. การทำงานของเครือข่ายคือปัญหาเรื่องคนทำงานมีไม่เพียงพอ ทั้งยังพบว่า คนทำงานส่วนใหญ่ของเครือข่ายจะเป็นผู้สูงอายุมากกว่าคนหนุ่มสาว ดังนั้นการสร้าง แกนนำเยาวชนมาช่วยทำงานจึงจะเป็นทางออกของการแก้ปัญหาคนทำงานเครือข่ายในอนาคตต่อไป ซึ่งมีผลต่อความยั่งยืนในระยะยาวของเครือข่ายด้วย

2. ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่สัมพันธ์กับหลายปัญหา ทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมดังนั้นเครือข่ายควรพยายามใช้ทุนทางสังคมวัฒนธรรม ตลอดจนทรัพยากรในพื้นที่มาใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุดในการทำงาน การปฏิบัติกิจกรรม โดยนำจุดเด่นหรือจุดร่วมที่มีอยู่ในชุมชนมาร่วมวางแผนการขับเคลื่อนงานของเครือข่าย รวมถึงทุนด้านเศรษฐกิจด้วย เช่นงานด้านออมทรัพย์ สหกรณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อนำมาช่วยในการแก้ปัญหาในชุมชน/เครือข่ายอย่างบูรณาการได้

3. เครือข่ายต้องมีการพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งในกระบวนการทำงาน
ในด้าน

3.1 องค์ความรู้ในการทำงาน เทคนิควิธีการการทำงานในพื้นที่ การพัฒนา
ภาวะผู้นำตลอดจนการหาข้อมูลผู้ค้าผู้เสพ การหาเทคนิครูปแบบใหม่ๆ ในการทำงาน
เป็นต้น

3.2 พัฒนาการทำงานเชิงลึก เช่นการส่งผู้เสพกลับคืนสู่ชุมชน ทำอย่างไร
ชุมชนจะมีกระบวนการรองรับคนเหล่านี้ได้ ไม่ทำให้เขากลับไปเสพอีก เครือข่าย
อาจต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลมากขึ้นจากการส่งผู้เสพไปบำบัดแล้ว มีผู้เสพลับมา
เสพอีกหรือไม่เพราะเหตุใด นอกจากนี้การตั้งศูนย์บำบัดในชุมชนอาจมีบางชุมชนมี
เงื่อนไขที่สามารถทำได้ เพื่อลดภาระหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งมีบางเครือข่ายพยายามสร้าง
ขึ้นมาแล้ว เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- รุ่งทิพย์ กล้าหาญ และคณะ (2556) กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยหลักพุทธธรรมในหมู่บ้านป่าไผ่ ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่. เชียงใหม่: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่.
- ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2551). รายงานโครงการสำรวจสภาพเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). เครือข่าย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- อุสา สุทธิสาคร และสุทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล (2554). รายงานการวิจัย การประเมินและพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดพื้นที่กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร (ปปส.กทม.).
- Weiss, C.H. (1972). **Evaluation Research**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.